

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Mentor in znanje 2/2016

September 2016

Spoštovani mentorji,

pred nami je novo 33. študijsko leto Slovenske univerze z tretje življenjsko obdobje. Vznemirjenost prevzema študente in vse nas na pragu novega, drugačnega. Morda bi kakšna druga tema bila primernejša za začetek, a naj bo kot je. Spregovorili bomo o

pomenu filma v izobraževanju starejših.

Starejši ne spadamo v generacije, ki so se rodile v danes prevladujoči svet podob. Hodili smo v šolo, ki je nadvse cenila linearnost, kjer so nam povedali, kaj moramo znati. Šli smo od manj zahtevne snovi k bolj zahtevni, učili smo se korak za korakom. Pisali smo črko za črko od leve proti desni, brali tudi tako, po korakih razvili občutek za zaporedje. Vzhodne kulture so, nasprotno, razvile pismenke, sličice, ki jih zaznajo z enim pogledom, dojamejo holistično. Dovoljevale so tudi drugačno zaznavo, čustva, spoznavanje.

Današnje šolanje daje več prostora podobam in raznolikim interpretacijam podob. Več svobode v učenju. Učenje s podobami je primernejše za 21. stoletje, za globalizirani in fragmentirani svet. Dovolimo in omogočimo torej svojim študentom, da prispevajo k nastajanju izobraževalnega programa, da se učijo od nas, mi od njih, oni drug od drugega, da vstopajo v odnose.

Uporabljajte film kot učno sredstvo in naučite se sami, učite *jih* razumevati filmski jezik. Če boste uporabljali filme, pa nikakor ni dovolj, da film zgolj »zavrtite«. Če boste to storili, se ne bo zgodilo kaj dosti in film bo prinesel manj učenja kot branje »panoramskega« literarnega besedila.

Lahko pa zgradite učno enoto ob primerjavi pisanega besedila in filma, ob primerjavi dveh vrst besedil. Takrat bodo vaši študenti spoznali razliko med, denimo, romanom Cvetje v jeseni in filmom z enakim naslovom. Spoznali bodo pomen kontinuirane in prekinjene pripovedi na filmskem platnu, pomen časovne elipse, pomen simbolov, ki jih je v filmskem jeziku vse polno.

V filmu Stara devica z Annie Girardot in soigralcem Noiret-jem otvoritvena scena prikazuje pogrebni avto z belim cvetjem (ki simbolizira nedolžnost za nekoga, za drugega kaj drugega itd.) Po tistem se kamera preseli na mladi dekleti, ki se pogovarjata o življenju.
<https://www.youtube.com/watch?v=PIQo1BM4zrg>

Kamera se nekajkrat ustavi na šopu cvetja v vazi. Vsakokrat se usuje listič. Potem se njen pogled preseli na glavno igralko, ki se zaveda, da čas teče ... Med eno in drugo podobo ni prostora za interpretacijo, če ne razumemo filmskega jezika. A med eno in drugo podobo, ob celotni pripovedi, se odpira neznansko velik prostor osebne interpretacije in učenja ob izmenjavi mnenj, če filmski jezik razumemo.

Film ne razkrije gledalca/učenca, razkrije drugega, okolje, v katerem učenec prepozna sebe in ob čemer gradi svojo individualno, družbeno in kulturno identiteto.

Kamera ima veliko moč in njeni posnetki lahko prinesejo različne poglede. Pravzaprav kamera posodi oko posameznim osebam v dramskem zapletu. Razkrije razmerja, odpira možnosti interpretacije.

Zaporedje podob ima silno moč. Dovolj je, da to zaporedje spremenimo in že dobimo drugačno pripoved, drugačen pomen. Poskusite kdaj to storiti v jezikovnem izobraževanju, pri kreativnem pisanju, umetnosti pripovedovanja itd.

Film se poigrava z detajli, jih plete v pripoved, ki jo vsakdo interpretira po svoje.

Filmski jezik se naša na vse, kar vidi kamera, kar se sliši: barva, glas, perspektiva, dialogi ...

Če boste uporabljali film, dosežek tehnološke evolucije, pri svojem mentorskem delu, boste svojim starejšim študentom pomagali, da se približajo sodobnemu načinu komuniciranja, ki manj ceni besede, pisanje in branje, ki drugače oblikuje percepcijo, sprejemanje sporočil in mišljenje. Dovolite in omočite, da se vaši študenti učijo tudi z desno možgansko poloblo. Poiščite pravo razmerje med besedami in podobami.

Veseli bomo tudi vaših odzivov.

Pa lepo pozdravljeni.

Dušana Findeisen

Inštitut za izobraževanje in razvoj,
Univerza za tretje življenjsko obdobje Ljubljana
institut.univerza@siol.net